

Καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων στην Ελλάδα

“Πολλαπλές διακρίσεις και
ανισότητες:
Μια εμπειρική διερεύνηση”

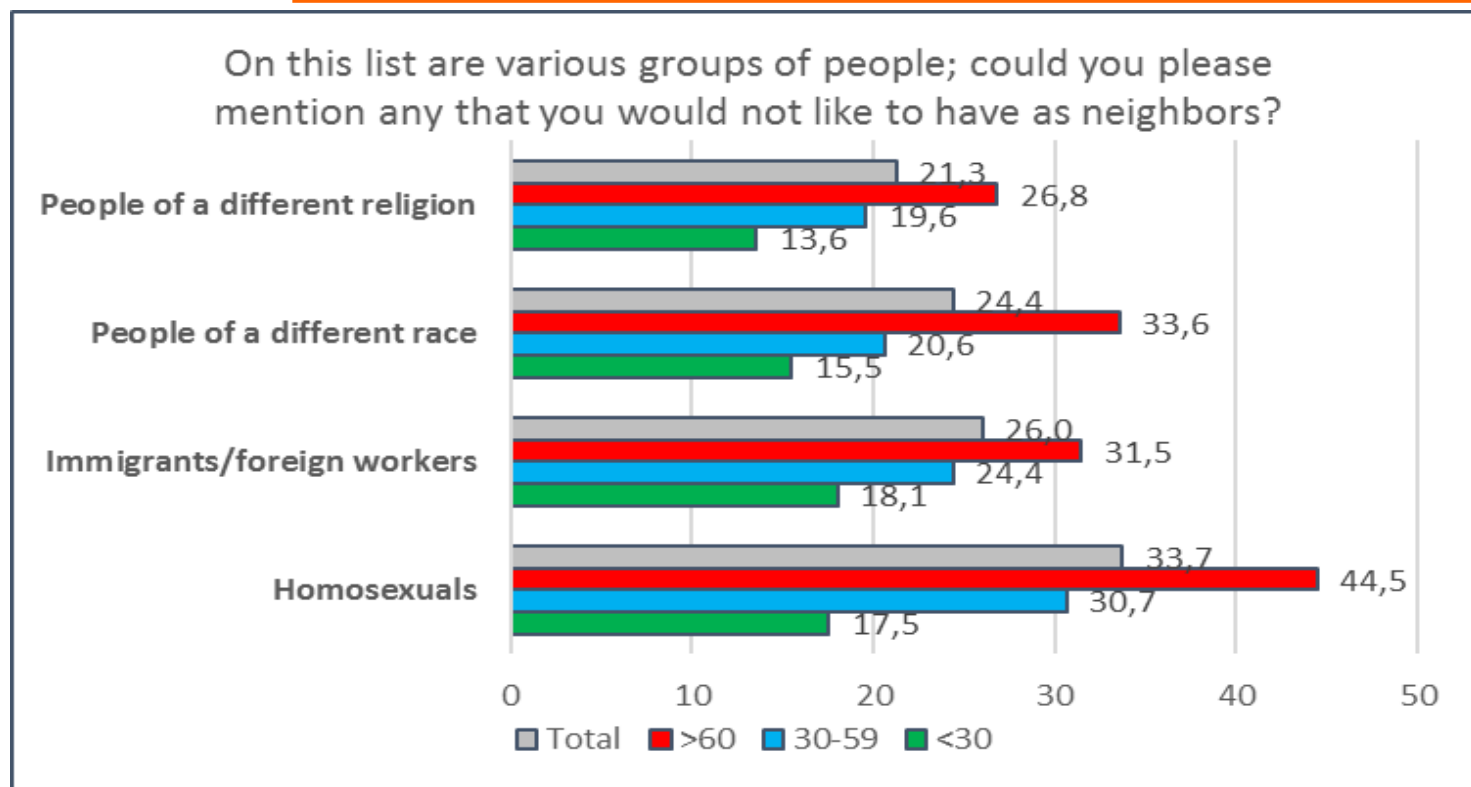
Γιώργος Παπαδούδης
Ερευνητής ΕΚΚΕ

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

- ▶ Τις τελευταίες δεκαετίες η επιστημονική βιβλιογραφία για τις διακρίσεις **αναπτύσσεται ευρέως** από διάφορα επιστημονικά πεδία: κοινωνιολογία, οικονομικά, πολιτισμικές σπουδές, στατιστική, υγεία, ανθρώπινα δικαιώματα, εκπαίδευση, αγορά εργασίας, κοινωνικό κράτος. Την ίδια περίοδο η επιστημονική έρευνα γίνεται όλο και **πιο στοχευμένη**.
  - ▶ Ανεξάρτητα από το υπόβαθρο ή την αιτία μιας διάκρισης (**προκαταλήψεις, στατιστική σκέψη, αθέλητα**) υπάρχουν κοινωνικές ομάδες που υπόκεινται διακρίσεις με βάση κοινά τους χαρακτηριστικά σχεδόν με **αδιάληπτο τρόπο**: από την ηλικία και το φύλο μέχρι την εθν(οτ)ική προέλευση, τα θρησκευτικά πιστεύω και το σεξουαλικό προσανατολισμό. **Το εύρος του ορισμού για μία ή περισσότερες διακρίσεις** καθορίζει συνήθως και την ανάγκη προστασίας ή ευπάθειας (αν και όχι απαραίτητα τη σημασία της).
  - ▶ Δεν αποτελεί έκπληξη πως η διάκριση με βάση ένα χαρακτηριστικό συνδέεται πολύ συχνά με μία ή περισσότερες άλλες διακρίσεις με βάση άλλα χαρακτηριστικά. Η **πολλαπλότητα** δημιουργεί νέα, ακόμη πιο σοβαρά προβλήματα και παγίδες. Σε αυτό το σημείο υποστηρίζεται το ότι η **ανισότητα** έρχεται να διαδραματίσει έναν πολύ ειδικό ρόλο στην αναπαραγωγή των διακρίσεων και της ευπάθειας.
  - ▶ Στην ανάλυση που ακολουθεί επιχειρούμε να μετρήσουμε τις πολλαπλές διακρίσεις και την ανισότητα διότι έχουν σημασία. Όχι μονάχα γιατί είναι **απαράδεκτο** να συμβαίνουν αλλά γιατί τα πράγματα μπορεί να γίνουν **ακόμη χειρότερα** εάν η ανοχή της κοινωνίας απέναντί τους αυξηθεί στο μέλλον.
  - ▶ Στόχος της ανάλυσης σε δομές: **αντιμετώπιση σε διαφορετικά πεδία & για μεγάλες χρονικές περιόδους**.
-

Η ανάγκη για έρευνα και δεδομένα

EKKE, Ελλάδα
(Αθήνα, 7/12 2018)

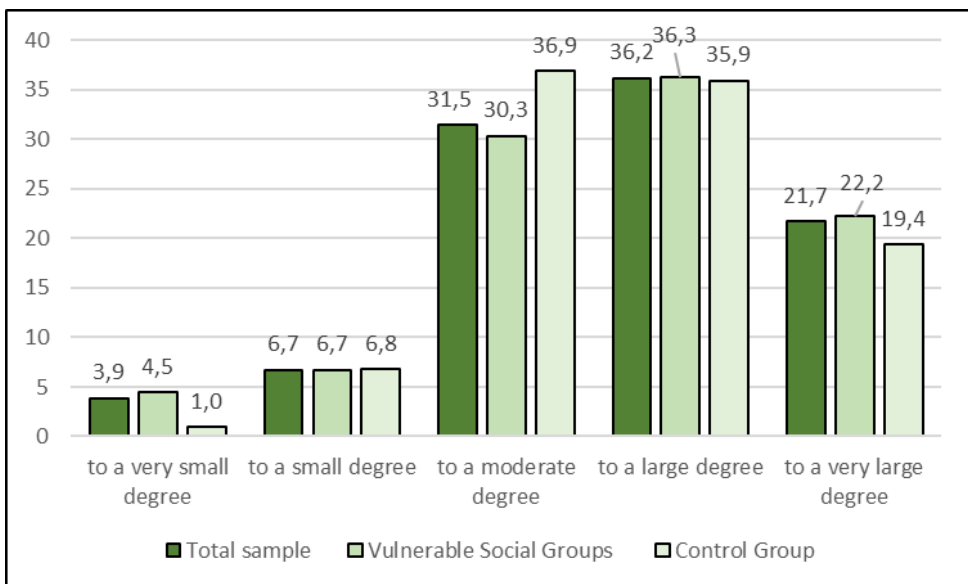
Η ανάλυση που ακολουθεί βασίστηκε σε δεδομένα από το Ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα "Tackling multiple discrimination in Greece: Promoting equality through active participation and policy making". Τα δεδομένα του δείγματος για **615 άτομα (από ευπαθείς ομάδες και μία ομάδα ελέγχου)** αφορούν διακρίσεις με βάση: φύλο, ηλικία, εθν(ικ)ότητα, θρησκευτική πίστη, αναπηρία, σεξουαλικό προσανατολισμό.

Τα δεδομένα της ανάλυσης

- ▶ Στο συνολικό δείγμα (μη-τυχαίο και με βάση ευπαθείς ομάδες) η μέση **ηλικία** των γυναικών είναι 46,4 χρόνια ενώ των ανδρών 40,6. Το νεότερο άτομο είναι 16 ετών και το μεγαλύτερο 90 ετών.
  - ▶ Το **φύλο** αντιπροσωπεύεται εξίσου (γυναίκες: 50,4% και άνδρες: 49,3%) σε αυτό το μη-τυχαίο δείγμα ενώ συμπεριλαμβάνονται και 2 διεμφυλικές περιπτώσεις.
  - ▶ Περίπου 42% του δείγματος δηλώνει παντρεμένο ενώ ένα άλλο 42% δηλώνει ανύπαντρο και 6,5% είναι διαζευγμένο. Σχεδόν το 30% δεν έχει παιδιά ενώ το 17,4% έχει 3 ή περισσότερα παιδιά. 1/5 του δείγματος ζει μόνο του και ακόμη ένα 1/5 ζει με σύζυγο και δύο παιδιά (6,5% του δείγματος αναφέρεται ως μονογονεϊκή **οικογένεια**).
  - ▶ Σχεδόν το 10% των ερευνώμενων έχει ολοκληρώσει μονάχα τη βασική **εκπαίδευση** και 2,3% δεν πήγε ποτέ στο σχολείο. Η μέση τιμή χρόνου στην εκπαίδευση είναι τα 12 έτη.
  - ▶ Το 25% του δείγματος είναι μακροχρόνια άνεργο και ακόμη 9% είναι άνεργο για λιγότερο από 12 μήνες. Περίπου 40% **εργάζεται** (full-time, part-time, temp). Σε σύνταξη δηλώνει το 13% και οικιακά λιγότερο από 3%.
  - ▶ Σχεδόν το 19% υποφέρει από μια χρόνια **πάθηση** ενώ το 9% έχει ειδικές ανάγκες.
  - ▶ Το 83,5% του δείγματος είναι χριστιανοί, το 81% είναι Έλληνες και το 94% ετερόφυλοι (σχετικά ισχυρή παρουσία **out-of-the-norm** ατόμων).
-

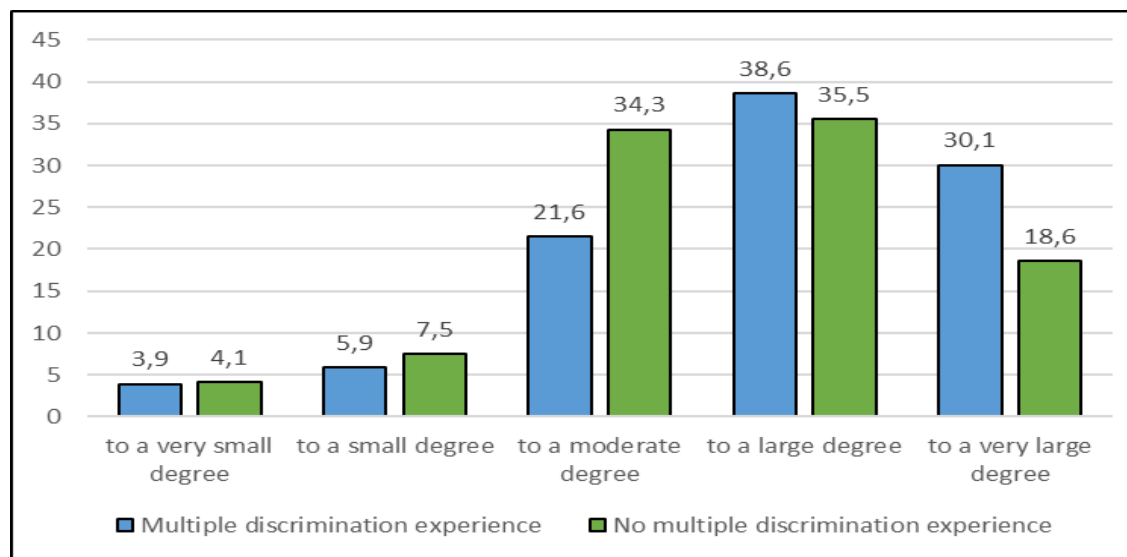
Διαφοροποίηση και διακρίσεις

Σε ποιο βαθμό υπάρχουν προβλήματα πολλαπλών διακρίσεων στην Ελλάδα σήμερα;

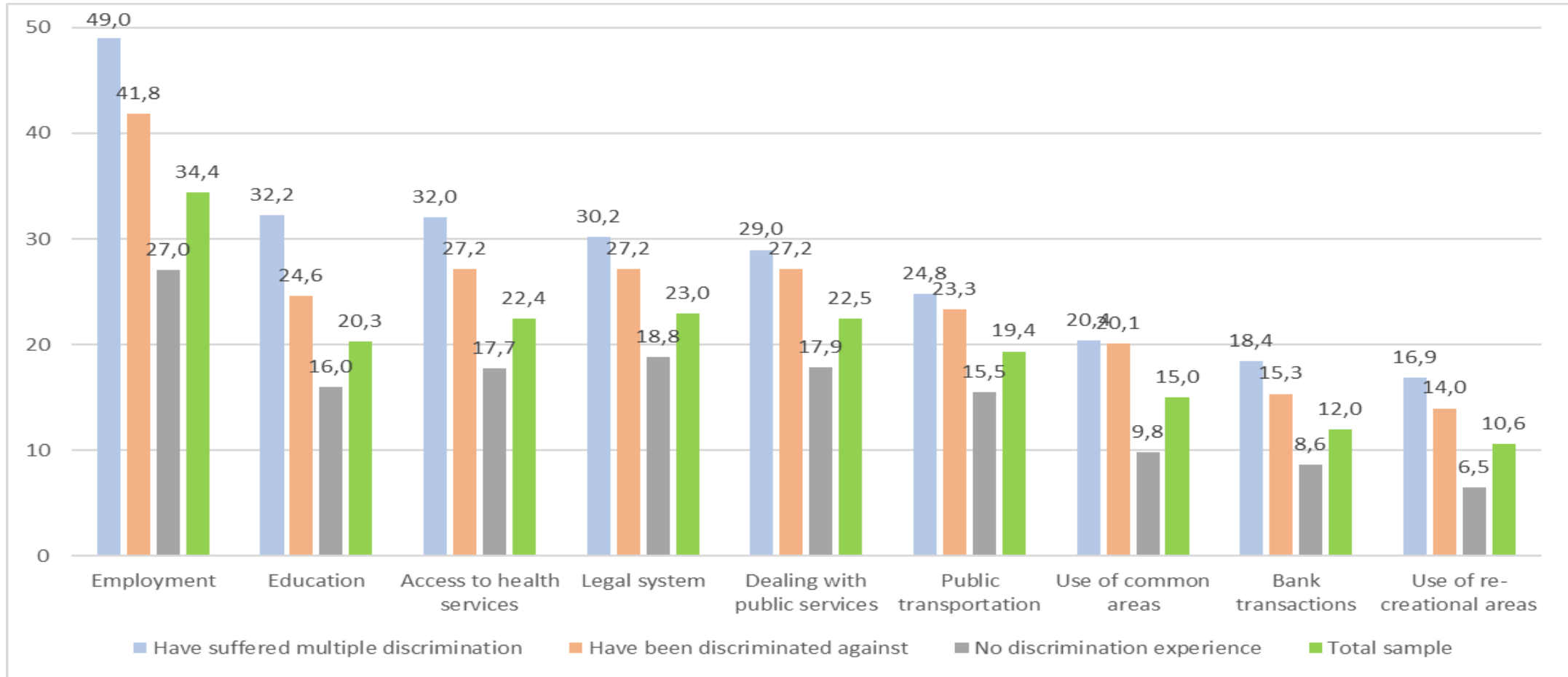
σύμφωνα με τις **ΟΠΤΙΚΕΣ ΓΩΝΙΕΣ** και τις **ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ** των ατόμων (%)

		Have suffered multiple discrimination		
Have been discriminated against		No	Yes	Total
No	N	276	0	276
	%	47,3	0	47,3
Yes	N	153	155	308
	%	26,2	26,5	52,7
Total	N	429	155	584
	%	73,5	26,5	100

Απόψεις για τις διακρίσεις στην Ελλάδα

Οι προοπτικές των ερευνώμενων ατόμων σχετικά με τη συχνότητα των πολλαπλών διακρίσεων σε πεδία ενδιαφέροντος στην Ελλάδα, επιλογή απάντησης: «πολύ συχνά» ανά ατομική εμπειρία διάκρισης (%)

Εμπειρική ανάλυση

Εκτίμηση παραγόντων που επιδρούν στην πιθανότητα “(απλής) διάκρισης” και/ή “πολλαπλής διάκρισης” στο σύνολο του δείγματος:

Variables	Model 1: Y=Prob have been discriminated against			Model 2: Y=Prob suffered multiple discrimination		
	Marginal effects	Standard Error	P> z	Marginal effects	Standard Error	P> z
Gender	1,0791***	0,2715	0,000	-0,7962***	0,2074	0,000
Female	-0,8045***	0,1219	0,000	0,6806***	0,1449	0,000
Age	-0,0075**	0,0028	0,006	-0,0016	0,0021	0,459
Age group 16-25	-0,2024*	0,0929	0,036	-0,0690	0,0680	0,355
Marital status	0,0510*	0,0238	0,032	0,0454**	0,0169	0,008
Family composition	0,0018	0,0176	0,917	0,0076	0,0143	0,598
Number of children	-0,0005	0,0011	0,651	-0,0004	0,0009	0,666
Religion	0,0105	0,0187	0,575	0,0277*	0,0134	0,039
Nationality	-0,0086	0,0163	0,595	-0,0091	0,0143	0,525
Sexual orientation	0,3455**	0,1327	0,009	0,2231**	0,0731	0,002
Chronic condition	-0,0787	0,0730	0,281	-0,0444	0,0579	0,442
Sec Vocational Training	0,2034	0,1350	0,178	0,1375	0,1494	0,306
Family income up to 4.5k€	0,1207*	0,0562	0,034	0,0952*	0,0479	0,041
Long-term unemployment	0,1353*	0,0665	0,047	0,1334*	0,0612	0,020
Temporary work	0,2217*	0,0826	0,016	0,1655*	0,0908	0,043
Pensioner	-0,2344*	0,0976	0,023	-0,1637*	0,0537	0,026
Vulnerable social group	0,0205	0,0761	0,787	-0,0322	0,0671	0,621

Πολλαπλές διακρίσεις σε σχέση με το εισόδημα

- ▷ Ανάλυση ανισοτήτων: “το κάτω άκρο της κατανομής” πχ φτώχεια, αποκλεισμός, αποστέρηση

OR Εμπειρία πολλαπλής διάκρισης ανά εισοδηματικό επίπεδο
(ομάδα αναφοράς: το χαμηλότερο επίπεδο σε κάθε σύγκριση)

	Have suffered multiple discrimination					
Family income	VSG sample			Total sample		
(in Euro)	Odds ratio	Standard Error	P> z	Odds ratio	Standard Error	P> z
Less and more than 4.500	2,119***	0,4807	0,001	1,866**	0,3941	0,003
Less and more than 6.000	1,762**	0,4047	0,014	1,670**	0,3497	0,014
Less and more than 12.000	1,664	0,5348	0,113	1,520	0,4031	0,114
Less and more than 20.000	0,970	0,4184	0,944	1,045	0,3675	0,901
Less and more than 30.000	2,247	2,4406	0,456	1,442	0,9429	0,576

Διακρίσεις σε σχέση με το εισόδημα

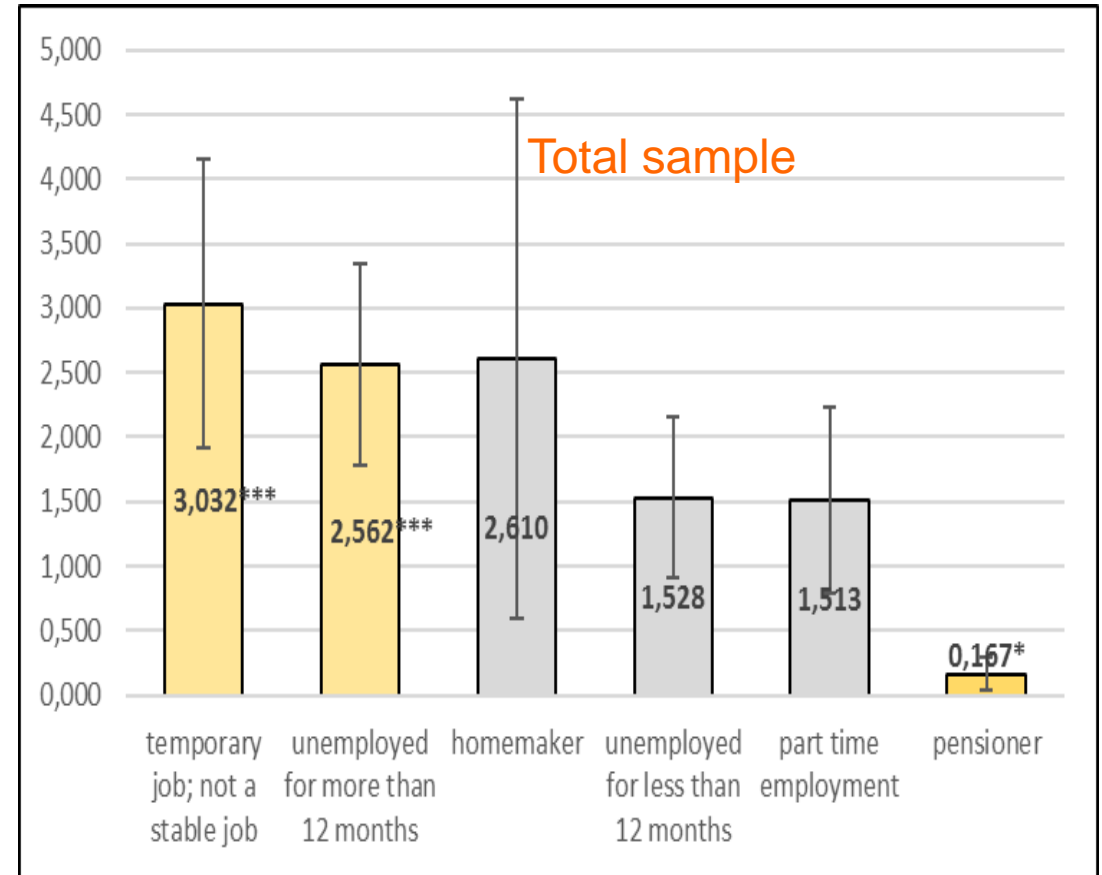
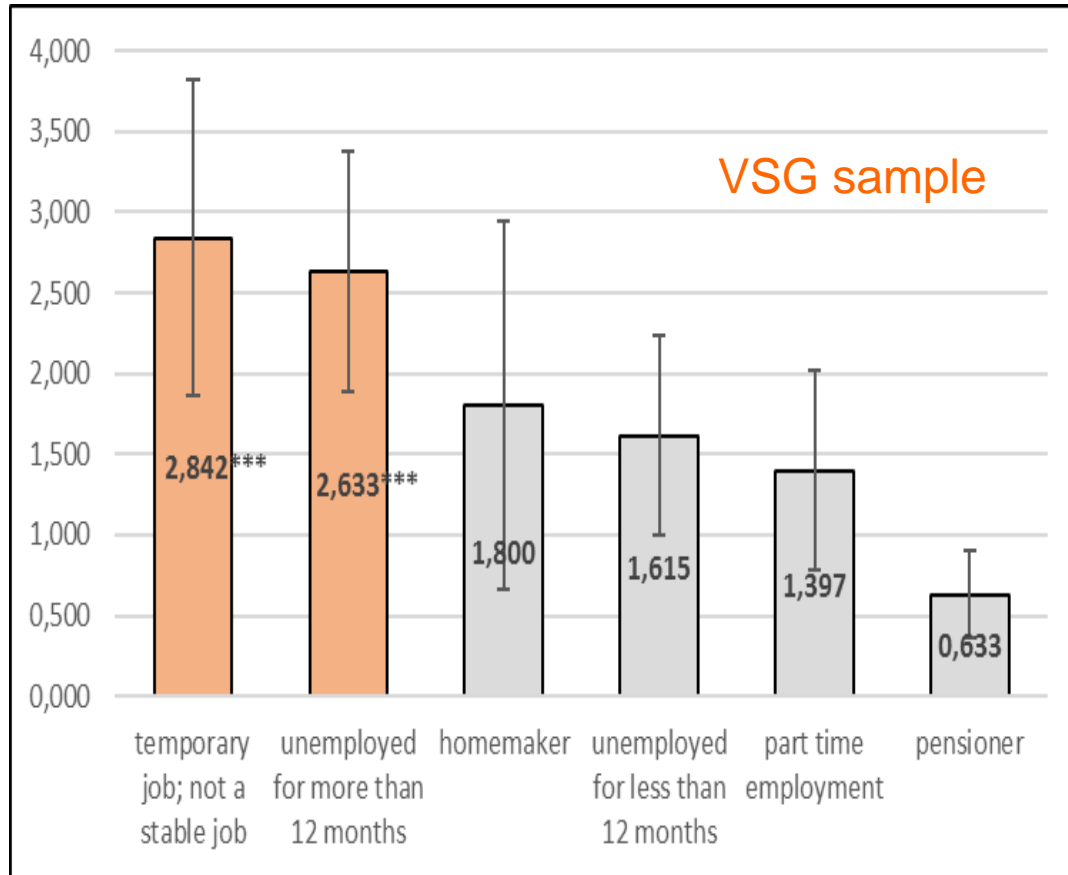
- ▶ Πολλαπλή διάκριση - απλή διάκριση και εισόδημα: ίδια φορά ανισότητας αλλά με μικρότερη σημασία (και μια εξαίρεση)

OR Εμπειρία (απλής) διάκρισης ανά εισοδηματικό επίπεδο
(ομάδα αναφοράς: το χαμηλότερο επίπεδο σε κάθε σύγκριση)

	Have been discriminated against					
Family income	VSG sample			Total sample		
(in Euro)	Odds ratio	Standard Error	P> z	Odds ratio	Standard Error	P> z
Less and more than 4.500	2,094***	0,4351	0,000	1,838***	0,3513	0,001
Less and more than 6.000	1,458	0,2889	0,057	1,419	0,2559	0,052
Less and more than 12.000	1,601	0,4132	0,068	1,610**	0,3474	0,027
Less and more than 20.000	0,973	0,3651	0,942	1,223	0,3650	0,501
Less and more than 30.000	0,886	0,6827	0,876	1,439	0,7368	0,478

Πολλαπλές διακρίσεις στην αγορά εργασίας

RR Εμπειρία πολλαπλής διάκρισης ανά κατάσταση απασχόλησης (ομάδα αναφοράς: Εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης), δείγμα ευπαθών κοινωνικών ομάδων & συνολικό δείγμα

Συζήτηση και συμπεράσματα

Ζήτημα ορισμού για την πολλαπλή διάκριση: “multiple”, “compound”, “intersectional”, “additive”, “accumulative”. Ποιο είναι το πεδίο αναφοράς για τη σύνθεση διαφορετικών διακρίσεων;

- ▶ Ευπαθείς ομάδες: διακρίσεις (μη-ταυτολογία) και ανισότητες (κοινή δεξαμενή)
  - ▶ Κοινωνικοοικονομικά & δημογραφικά χαρακτηριστικά
    - ▷ Εισόδημα
    - ▷ Απασχόληση
    - ▷ Εκπαίδευση
  - ▶ Τρεις κατευθύνσεις για την έρευνα
    - ▷ Follow-up vs μεγαλύτερη τυχαία δειγματοληψία
    - ▷ Περισσότερες δομικές ερωτήσεις/μεταβλητές
    - ▷ Συγκρισιμότητα διεθνή & πανελλαδική
- Η επιστημονική συζήτηση απαιτεί δεδομένα. Οι συζητήσεις χρειάζεται να βασίζονται σε αξιόπιστη, έγκριτη και περιεκτική πληροφόρηση. Ζητούμενο της ανάλυσης είναι η data-driven πολιτική.

Η επιστημονική συζήτηση διαθέτει τα δεδομένα και εμπλουτίζει (έστω με ασυνέχειες) την ανάλυση. Οι αποφάσεις πολιτικής δεν έχουν την ίδια πολυτέλεια όσον αφορά τη διάσταση του χρόνου: πολυδιάσπαση και αποσπασματικότητα των πολιτικών αντιμετώπισης.

ΕΚ
ΚΕ

Ευχαριστώ για την
προσοχή σας!!
